

УДК 002.1-028.27[:352/354].07(477)

**THE FORMATION OF E-GOVERNMENT IN UKRAINE: TODAY'S
REALITIES**

**СТАНОВЛЕННЯ Е-УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ
СЬОГОДЕННЯ**

Людмила Шимченко,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри документознавства,
e-mail: ShymchenkoL@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-2165-1377>, ІД: 0000-0002-2165-1377,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
ДПУ імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, м.
Переяслав-Хмельницький, Київська
обл., Україна, 08401

Shimchenko Ljudmila,
Candidate of Philosophical Science,

Associate Professor, Associate
Professor of Document Science
Department,
e-mail: ShymchenkoL@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-2165-1377>, ІД: 0000-0002-2165-1377,
SHEE «Pereaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State Pedagogical
Universitu», 30, Sukhomlynskyi
Street, Pereaslav-Khmelnytskyi, Kyiv
region, Ukraine, 08401

ABSTRACT

The article focuses on e-government as an important mechanism to the transition to the information stage of development in Ukraine. Drawing attention to the role of e-government in adapting society to the new conditions of life, work, mode of life, communication, the author has considered the best management practices in such directions: between organs of government (G2G), between government and business (G2B), and between government and citizens (G2C). Each direction has been considered both general-theoretically and practically based on the actions of the authorities for 2018.

On the basis of the analyzed actions of the authorities of Ukraine on the transition to the system of e-governance, a number of problems were identified, deciding that our state will be able to provide a more effective process of entering the global information space.

Special attention was given to the system of providing electronic services to the population, indicating the prevailing second level of development at the demands of a globalized world – the fourth stage of development. It was pointed out the most important problems: non-observance of the main principle for the provision of electronic services – the use of the “single window” system; on the inadequate level of functioning of the Uniform State Administration Services portal; to a low level of competence of a part of employees of CAS (Centre for Administrative Services); to the low level of CAS’s provision with standardized and certified software. Furthermore, special attention is paid to the problem of digital signature.

The article stressed on the need to adopt an uniform strategy to implement electronic documents circulation with a clear its implementation; to synchronize actions of those state authorities which depends on ensuring an effective transition to the e-government system; to involve in the informatization and digitalization processes: both a controlling and stimulating force and the most active participants in the process.

Key words: *information society, e-government, electronic document circulation, electronic services, the Uniform State Administration Services portal, the “single window” system, digital technologies.*

Постановка проблеми. В умовах переходу до глобального інформаційного суспільства, неминучими є зміни в інформаційному просторі та в системі включеності в нього людини. Україна також охоплена суттєвим просуванням інформаційних процесів, але в масштабах, що не відповідають потребам глобалізованого суспільства, часу і наявному потенціалу. Однією з причин невідповідності є недостатньо ефективна діяльність системи органів державного управління та органів місцевого самоврядування, на які й покладаються основні завдання по забезпеченню переходу до інформаційного суспільства. Подолання невідповідності науковці пов'язують з необхідністю якісного оновлення сучасного інструментарію розвитку на основі інформаційних технологій, одним із яких є впровадження системи електронного урядування. Процеси впровадження є складними з багатьох причин, тому покрокове дослідження процедури поширення системи електронного урядування в Україні є необхідним.

Ступінь дослідження теми. Проблемами електронного урядування та електронної демократії займалися такі дослідники, як Р. Катц, Й. Масуда, М.Порат, Т. Стоуньєр, Дж. Фонтейн, К. Макнат, М. Кітсінг, Р. Гібсон, С.Уорд, Р. Транумюллер, Г. Ортофер, Х. Гібер, А. Семенченко, К. Беляков, М. Ватковська, К. Вознюк, Н. Драгомирецька, О. Загаєцька, О. Загвойська, Т.Камінська, А. Камінська, В. Ключевський, К. Линьов, І. Лопушинський, М.Міхальова, Я. Олійник, Н.Павлютенко, М. Пасічник, А. Семенов, О.Дубас, К. Синицький, П.Клімушин, А. Серенок та ін. Питання становлення й розвитку електронного урядування в Україні досліджували: О. А.Баранов, М.С. Демкова, С. В. Дзюба, А. В. Єфанов, І. Б. Жилиєв, Е. Л. Клепець, Ю.Місников, О. Арво, Т. В. Попова, І. А. Рубан, А. І. Семенченко, С.А.Чукот.

та інші. Цікавим є погляд на щорічні здобутки України в плані впровадження системи електронного урядування.

Тому **метою статті** є дослідження тих кроків України, що здійснювались в 2018 році в напрямку впровадження системи електронного урядування. Відповідно до поставленої мети були сформульовані **завдання** по розгляду електронного урядування в ракурсі таких управлінських практик, як: між органами державного управління (G2G), між державою і бізнесом (G2B) і між державою та громадянами (G2C).

Виклад основного матеріалу.

Доступ до інформації, що став можливим з початку ХХІ століття, суттєво змінив спосіб життя, праці і, навіть, розваг. Під впливом нових інформаційних технологій стали змінюватись уявлення про культурні та політичні цінності. Зміни є настільки глобальними, що, охопивши економічні та суспільні процеси, поставили вимогу до системи політичного управління по забезпеченню демократії, як найбільш дієвого принципу стабільного співіснування влади і суспільства, де останнє, володіючи інформацією, ставить вимогу до влади щодо її прозорого та відкритого функціонування.

Одним із інструментів забезпечення відкритості влади є електронне урядування, під яким рекомендують розуміти спосіб організації публічної влади за допомогою електронних систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, то цифрове урядування є новою інноваційною парадигмою організації та розвитку системи управління, одним із трендів якої є реалізація цифрових трансформацій у поєднанні з впровадженням сучасних цифрових технологій (Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Наместнік В. В., 2018: 9).

Електронне урядування покликане забезпечувати нові можливості комунікації між громадянами, бізнесом та владою; сприяти, через механізм вільного доступу до публічної інформації, участі громадян у формуванні та впровадженні державної політики. Забезпечуючи такі можливості, електронний уряд виступає основним джерелом адаптації кращих

управлінських практик, що відбуваються переважно по таких напрямках: між органами державного управління (G2G), між державою і бізнесом (G2B) і між державою та громадянами (G2C) (Клімушин П. С., Серенок А. О., 2010: 31).

Рівень G2G (government to government або «Уряд – уряду») покликаний підвищити ефективність взаємозв'язку між державними установами, покращити якість планування та управління на місцях, формувати достовірну інформацію про суспільні настрої, скоротити витрати на утримання державного апарату, забезпечити тісний зв'язок з органами влади інших держав. Оскільки Концепцією розвитку е-урядування в Україні передбачено модернізацію державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), то в 2018 році Кабінет Міністрів України 17 січня прийняв постанову № 55 («Деякі питання документування управлінської діяльності» – набула чинності 7.03.2018 р.), де чітко вказується, що основною формою взаємодії органів виконавчої влади між собою є система електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ) із застосуванням електронного цифрового підпису та/або електронної печатки, а також з використанням електронної позначки часу (Постанова КМ України № 55, 2018).

Постанова № 55 утвердила Типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну. Всі органи виконавчої влади та організації, установи, підприємства незалежно від форми власності, які в установленому порядку підключилися до СЕВ ОВВ, зобов'язані діяти відповідно до Інструкції. У паперовій формі допускаються лише: документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом; електронні документи, що не можуть бути застосовані як оригінал згідно з вимогами закону; документи, вимога щодо опрацювання яких у паперовій формі встановлена актами Кабінету Міністрів України (Основна, 2018. URL).

Вимога щодо обов'язкового використання електронної позначки часу зумовила внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 680 про Порядок застосування наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу. Під електронною позначкою часу прийнято розуміти «електронні дані, які пов'язують інші електронні дані з конкретним моментом часу для засвідчення наявності цих електронних даних на цей момент часу».

Відповідно до Постанови № 55 органи виконавчої влади всіх рівнів за три місяці повинні привести у відповідність власні нормативно-правові документи і затвердити інструкції для тих підприємств, що їм підпорядковуються. В цей же термін мали бути утверджені вимоги щодо форматів даних е-документообігу в межах функціонування органів державної влади та формату електронного повідомлення. Регулюванню підлягало і питання передачі, прийняття та зберігання е-архівами е-документів (Постанова КМ України № 55, 2018. URL).

Рівень G2C (government to citizens або «Уряд – громадянам») покликаний підвищити ефективність взаємозв'язку між державними установами та громадянами України шляхом спрощення системи використання web-сайтів державних установ різного рівня, забезпечення широкого доступу до отримання послуг за принципом «єдиного вікна». На основі використовуваного рівня G2C має скоротитися час на оформленнялюбих документів; всі процедури повинні проходити переважно без прямого контакту замовника і виконавця по документу; прозорішими в проведенні повинні стати дії уряду України; більшим стає доступ до законотворчості та прийняття переважаючої кількості нормативних документів; спрощенню підлягає і система документообігу між Україною та її громадянами, що з певних причин знаходяться за кордоном (працюють, відпочивають, навчаються, лікуються, проживають...).

Для успішного досягнення поставленої мети необхідним є правове забезпечення, що й було здійснено через прийняття оновленої Концепції

розвитку електронного урядування в Україні (далі – Концепція е-врядування), Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні (далі – Концепція е-послуг) та Плану заходів щодо її реалізації на 2017-2018 рр. План заходів, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 червня 2017 року № 394р. передбачає: механізми для спрощення та оптимізації надання е-послуг; нормативно-правові зміни задля надання пріоритетних послуг населенню та внесення їх до Єдиного державного порталу адміністративних послуг далі – Єдиний портал; забезпечення захисту інформації, пов’язаної з взаємодією виконавчих органів влади з Єдиним порталом; регулювання питання щодо цифрового підпису та схем і засобів електронної ідентифікації (Розпорядження КМ України № 394р, 2017. URL).

План заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні було затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 617-р, де:

1. приділена увага забезпеченню електронних послуг з урахуванням суспільного запиту, міжнародних угод, рейтингів і досвіду.

Державне агентство з питань електронного урядування України відзвітувало 30.10.2018 року, що:

- Впроваджено понад 100 загальнодержавних е-послуг
- 10 000 онлайн зареєструвалися підприємцями
- 4 400 будівництв розпочато, понад 270 об’єктів введено в експлуатацію онлайн
- 20 000 родин оформили онлайн допомогу при народженні дитини
- Електронні послуги надають за принципом «єдиного електронного вікна» через оновлений Урядовий портал kmu.gov.ua

Понад 130 000 українців оформили житлові субсидії онлайн (Електронні, 2018. URL).

2. вказано на системність укладення договорів з бюджетними установами; на підписання актів передачі-приймання товарів, робіт, послуг в

електронній формі; на електронну взаємодію з інформаційними системами Казначейства.

3. акцентовано увагу на запровадженні електронних аукціонів у сфері земельних відносин та агропромислового комплексу, оренди держмайна та продажу об'єктів малої приватизації.

Держгеокадастр дав інформацію про проведення 18 жовтня 2018 року першого в Україні електронного земельного аукціону на платформі OpenMarket державного підприємства «СЕТАМ» Міністерства юстиції України, з яким Держгеокадастр підписав договір про співпрацю.

Пропонувалось 10 ділянок сільськогосподарського призначення державної власності площею 210 га, по дві в Львівській, Одеській, Кіровоградській, Сумській та Чернігівській областях. Було досягнуто середньорічної орендної плати у розмірі 34,3 %, що в понад 4 рази більше від стартового. До місцевих бюджетів планується за результатами електронних земельних торгів щорічне надходження в межах 630 тис. грн. (В Україні, 2018. URL).

4. рекомендовано розвивати електронні освітні ресурси та розробляти індивідуальні модульні навчальні програми різних рівнів складності; на базі бібліотек, архівів, громадських об'єднань проводити навчання громадян; запроваджувати дистанційне навчання, особливо для осіб з особливими освітніми потребами.

Міністерством освіти і науки України розроблено Національну освітню електронну платформу Концепцію забезпечення здобувачів середньої освіти е-підручниками та іншими електронними освітніми ресурсами, яку було затверджено Робочою групою з розробки Концепції Національної освітньої електронної платформи на засіданні 15 грудня 2017 року під головуванням Міністра освіти і науки Лілії Гриневич.

Національна освітня електронна платформа повинна до 2023 року поетапно:

- підняти базові освітні технології середньої школи до сучасного рівня;

- дозволити вирівняти умови доступу до якісної освіти для всіх учнів;
- сприяти розвитку творчих елементів у роботі вчителя;
- стати стартовим майданчиком Великого проекту електронного навчання і цифрової компетентності в Україні;
- дозволити створити інноваційний сектор економіки – виробництво сучасних електронних освітніх ресурсів і технологій.

У середньостроковій перспективі Платформа дозволить досягнути у державних школах рівня цифрової компетентності, вищого за нинішній у приватних. У довгостроковій перспективі Платформа може стати складовою частиною історії українського успіху, бо докладеться до формування динамічного суспільства, яке проводить активну експансію на глобальних фінансових і технологічних ринках (Національна, 2017. URL).

5. запропоновано запровадити архівні електронні послуги за принципом єдиного вікна, провівши оцифрування документів Національного архівного фонду, забезпечивши архівні установи відповідним обладнанням та надавши можливість користуватись інформаційно-телекомунікаційною системою по організації роботи централізованого електронного Національного архівного фонду.

6. прийнято рішення по розробці плану дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних в Україні до 2020 року.

21 листопада 2018 р. Кабінет Міністрів України видав розпорядження № 900-р Про затвердження плану дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних за яким передбачається:

- удосконалити нормативно-правове та організаційне забезпечення відкритості інформації (даних), на які є запит органів державної влади, місцевого самоврядування та громадськості;
- забезпечити розвиток Єдиного порталу та доступність до нього;
- забезпечити популяризацію відкритих даних;
- покращити культуру управління даними;

- стимулювати інновації в сфері відкритих даних через внутрішні механізми та міжнародну співпрацю (Розпорядження КМ України № 900-р, 2018 р. URL).

7. запропоновано реалізувати принцип єдиного вікна, за яким юридичні і фізичні особи отримують спрощену форму доступу до відкритих даних через механізм ефективного функціонування державного веб-порталу відкритих даних в поєднанні з європейським порталом відкритих даних та порталами відкритих даних місцевих органів влади.

Можливість використання системи «єдиного вікна» була запропонована з 2002-2004 років через механізм надання дозвільних документів. Ідея об'єднання всіх дозвільних служб на базі місцевих та районних органів влади виявилась вдалою, тому в 2005 році приймається Закон «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», де зафіксовано норму по забезпеченню видачі дозволів в одному приміщенні та можливість проходити всі процедури по оформленню документів через адміністратора. На даний час, за експертною оцінкою, через систему «єдиного вікна» місцевими дозвільними органами здійснюється видача понад 80% документів різного характеру (Редакція Закону України від 04.04.2018 р. URL).

Закон «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» від 21 жовтня 2010 року № 2623 прописав організаційну процедуру функціонування «єдиного вікна» при підготовці та виданню пакету документів на реалізацію інвестиційного проекту (Закон України № 2623 від 21.10 2010 р. URL). Принцип «єдиного вікна» став обов'язковим при декларуванні товарів, при проведенні митних та інших видах контролю на всіх митницях України з 4 травня 2018 року. Це дозволяє перевізникам і декларантам, використавши систему «єдиного вікна», не звертатись окремо до ветеринарно-санітарної, санітарно-епідеміологічної, фіто санітарної, екологічної чи радіо контролюючої структури. Система «єдиного вікна» скорочує час оформлення митної документації та забезпечує відповідну якість.

В управлінні Пенсійного фонду багатьох районів України приєднались до системи «єдиного вікна», що спростило процедуру обслуговування запитів пенсіонерів, забезпечило доступність до багатьох послуг. Великою проблемою всіх цих та інших перетворень є певна неузгодженість законодавчих актів між собою, що породжує хаос при їх виконанні. Тому необхідним є забезпечення єдиного підходу у формуванні державної політики у відповідних сферах управління, потрібне чітке застосування норм, прописаних в українському законодавстві.

Отже, Концепція е-урядування передбачає формування в країні до 2020р. ефективної системи електронного урядування, спрямованого на задоволення інтересів та потреб фізичних і юридичних осіб, за такими ключовими напрямками, як модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян та бізнесу за допомогою ІКТ; модернізація державного управління за допомогою ІКТ, управління розвитком електронного урядування. Важко оцінити результативність виконання Концепції е-урядування Урядом в цілому, тому пробуємо дати оцінку стану розвитку електронного урядування за окремою інформацією, визнаючи актуальність проблеми.

В деяких країнах виокремлюють рівень G2E (government to employees або «Уряд – службовцям») покликаний: за рахунок застосування системи електронного документообігу скоротити паперовий документообіг; скоротити час на виконання різноманітних функцій; зменшити фінансові витрати; забезпечити узгодженість по взаємодії між різними державними установами; досягти якісно нового, більш прозорого рівня роботи державних установ всіх рівнів; забезпечити доступність всім категоріям населення до електронних послуг, гарантуючи при цьому конфіденційність та інформаційну безпеку. В Україні рівень G2E є особливою складовою рівня G2C («Уряд – громадянам»).

Рівень G2B (government to business або «Уряд – бізнесу») покликаний: скоротити час та зробити простішими такі процедури – реєстрацію

підприємств, подачу декларацій, здійснення перерахунків в фонд соціального страхування, сплата податків; забезпечити бізнесу більше можливостей участі в державному управлінні; сприяти ефективному функціонуванню єдиної прозорої системи електронних державних закупок через механізм державних тендерів, забезпечуючи чесну конкуренцію та рівні умови для її учасників.

Для забезпечення успішної співпраці «Уряд-бізнес» Торгово-промислова палата України разом з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Київською міською держадміністрацією, ДУ «Інститутом економіки та прогнозування НАН України», Китайської Торгової Асоціації, ДП «Укрпромзовнішекспертиза» та Комітету по державно-приватному партнерству при ТПП України два роки поспіль організовує та проводить конференції «Нова індустріалізація: виклики, можливості та перспективи для України» (2017 р.) і «Нова індустріалізація: спільні дії уряду та бізнесу» (2018 р.). На конференції в 2017 році було започатковано нову українську платформу для ефективного діалогу між бізнесом і представниками влади для вирішення актуальних питань щодо промислового розвитку України. Побудову в Україні інноваційної промислово-аграрної економіки – визнано головним завданням влади і бізнесу; найбільшими проблемами в досягненні поставленої мети вважають: обмеженість джерел фінансування, недоступність до них середнього і малого бізнесу; низький рівень захисту прав та інтересів бізнесу.

Розуміючи, що малий і середній бізнес в системі функціонування внутрішнього ринку відіграють значну роль, 10 травня 2018 року Кабінет Міністрів України ухвалив план заходів щодо реалізації розробленої Міністерством економічного розвитку і торгівлі Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні в період до 2020 року. Передбачено створення порталу МСП на базі офіційного сайту Мінекономрозвитку; створення Офісу розвитку МСП при Мінекономрозвитку; реалізацію пілотного проекту з часткового гарантування кредитів для МСП; реалізацію

пілотного проекту створення регіональної мережі центрів підтримки підприємництва; запровадження програм розвитку МСП відповідно до пріоритетів інших стратегічних та програмних документів; удосконалення регуляторних процедур, які регулюють діяльність МСП (Про затвердження, 2018. URL).

В листопаді 2018 року Кабінет міністрів України ухвалив постанову, якою скасував близько 700 регуляційних норм, які були приводами для перевірок бізнесу з метою дерегуляції підприємницької діяльності, що зможе Україні піднятися в рейтингу легкості ведення бізнесу. Зазначалось, що наступного року держава планує провести 143,4 тисячі перевірок бізнесу. Напередодні у Міністерстві економічного розвитку презентували сайт, на якому кожен підприємець може ознайомитись із запланованими державними перевірками (Вінокуров Я., 2018. URL).

Один із напрямків відносин «Уряд-бізнес», який пов'язаний з єдиною прозорою системою електронних державних закупівель, був розкритикований Рахунковою палатою України. В рішенні від 31.05.2018 р. № 13-1 вказується, що у 2017 році система закупівель була непродуктивною та не досягла результативності. Такий висновок зроблено з огляду на те, що майже 74 % всіх замовників, на яких поширювалася дія Закону України «Про публічні закупівлі», не застосовували процедури публічних закупівель.

Відповідні органи державної влади не мають можливості здійснювати облік використаних державних коштів за процедурами публічних закупівель. Відповідно до норм Закону України «Про публічні закупівлі» Міністерство економічного розвитку і торгівлі України і Державна служба статистики України не наділені повноваженнями збору інформації щодо публічних закупівель. Державні статистичні спостереження на сьогодні не здійснюються. Отже, обсяг використаних коштів та кількість укладених договорів замовниками за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, державних підприємств тощо визначити в кількісних та вартісних показниках офіційно неможливо (Рішення Рахункової палати

України від 31.05.2018 р. № 13-1. URL). Вказуються і інші прорахунки в системі організації процедури публічних закупівель.

Отже, до основних, на наш погляд, проблем електронного урядування можна віднести наступні:

- = Неузгодженість дій всіх суб'єктів, що мають право і зобов'язані надавати адміністративні послуги, на предмет їх електронізації;

- = В інформації органів влади всіх рівнів не простежується наявність системи моніторингу процесу надання адміністративних послуг, системи оцінювання процесу щодо виконання завдань, визначених Концепцією е-урядування в Україні;

- = Не достатньо ефективно функціонує Міжгалузева рада з питань розвитку електронного урядування, яка покликана координувати дії органів державної влади по втіленню завдань розвитку електронного урядування. Про це свідчить відсутність достатньої інформації про її діяльність;

- = Не дотримується принцип «єдиного вікна». Центри по наданню адміністративних послуг на місцях користуються різними онлайн порталами (Igov, «Розумне місто», через особистий кабінет користувача, створений на офіційних веб-сайтах міських рад). Отже, не працює на належному рівні Єдиний державний портал адміністративних послуг.

- = Прослідковується тенденція, що в-основному місцевими органами влади надаються послуги другої стадії розвитку, так як для рівня четвертої стадії розвитку необхідна повноцінна електронна взаємодія всіх рівнів органів влади, налагоджена системна робота Єдиного державного portalу в інтеграційній взаємодії з державними органами влади, повномасштабний електронний доступ ЦНАП до державних реєстрів;

- = Занадто малими темпами проводиться електронна ідентифікація громадян для того, щоб була забезпечена можливість надання адміністративних послуг в електронній формі;

= Удосконаленню та пришвидшенню впровадження підлягає і система переходу місцевих органів влади на електронний документообіг та підключення її до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади;

= Аналіз інформації про стан запровадження місцевими органами влади електронного документообігу свідчить про недосконалість функціонуючої нормативно-правової бази, на основі якої відбувається електронний документообіг;

= Ще складніша ситуація з електронним цифровим підписом. Інформація від місцевих ЦНАП вказує на потребу у забезпеченні стандартизованого та сертифікованого забезпечення. Великим негативом є непрофесіоналізм місцевих органів влади в плані підтримки, або хоч не перешкоджання переходу на електронний документообіг. Проблемою є і підготовка спеціалістів, які б могли правильно і системно працювати з стандартизованим та сертифікованим програмним забезпеченням. Оплата праці таких спеціалістів на місцевому рівні не є привабливою, тому й швидкості у запровадженні системи електронного документообігу не спостерігається;

= Важливою проблемою, а можливо найголовнішою, є відсутність єдиної стратегії впровадження електронного документообігу з чіткою дорожньою картою по її виконанню; волі влади по пришвидшенню процесів електронного урядування з запровадженням електронного документообігу; широкої підтримки громадськості процесів інформатизації.

Джерела та література:

1. Вінокуров Я. Уряд скасував близько 700 регуляторних норм щодо перевірок бізнесу. URL: <https://hromadske.ua/posts/uryad-udoskonativ-sistemu-provedennya-perevirok-biznesu> (дата звернення : 3.01.2019).
2. В Україні пройшли перші земельні онлайн-торги. URL: <http://agroportal.ua/ua/news/ukraina/v-ukraine-proshli-pervye-zemelnye-onlaintorgi/> (дата звернення : 31.12.2018)

3. Деякі питання документування управлінської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України № 55 від 17.01.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF> (дата звернення 14.12.2018)
4. Електронні послуги. Державне агентство з питань електронного урядування України. 30 жовтня 2018р. URL: <https://www.e.gov.ua/ua/projects/e-services> (дата звернення : 31.12.2018)
5. Клімушин П. С., Серенок А. О. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : монографія. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. 312 с.
6. Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Наместнік В. В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. Вісник НАДУ при Президентові України. Сер. Державне управління. Випуск №1. 2018. С. 5-10.
7. Національна освітня електронна платформа, 2017. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya/2018/02/15/BROS_HURE_CONCEPT_E-BOOK.pdf (дата звернення : 1.01.2019)
8. Основна форма діловодства в державному секторі – електронна. URL : <https://www.medoc.ua/uk/blog/osnovna-forma-dilovodstva-v-derzhavnomu-sektori-elektronna> (дата звернення : 26.12.2018).
9. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності. Редакція Закону України від 04.04.2018 р. URL: <https://zakon.help/law/2806-IV/>(дата звернення : 2.01.2019)
10. Про затвердження плану дій з реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних. Розпорядження Кабінет Міністрів України № 900-р від 21 листопада 2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/900-2018-%D1%80> (дата звернення : 1.01.2019)
11. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2017-2018 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 394р. від 14.06.2017 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250069939> (дата звернення : 20.12.2018).

12. Про затвердження плану заходів щодо реалізації у 2018 р. Концепції вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки. Урядовий портал. 10 травня 2018 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-plan-zahodiv-shodo-realizaciyi-strategiyi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva-v-ukrayini> (дата звернення : 3.01.2019).
13. Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна». Закон України № 2623 від 21.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-17/> (дата звернення : 2.01.2019)
14. Про розгляд Звіту про результати аналізу стану публічних (державних) закупівель у 2017 році. Рішення Рахункової палати України від 31.05.2018 р. № 13-1. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16756726/R_RP_131_2018.pdf?subportal=main (дата звернення : 3.01.2019).

References:

1. Vinokurov, Ya. (2018). Uriad skasuvav blyzko 700 rehuliatornykh norm shchodo perevirok biznesu [The Government repealed about 700 regulatory standards for the controls of business]. Retrieved from <https://hromadske.ua/posts/uryad-udoskonaliv-sistemu-provedennya-perevirok-biznesu> (Last accessed: 3.01.2019).
2. V Ukraini proishly pershi zemelni onlain-torhy [The first land online auctions took place in Ukraine]. (2018, October 18). Retrieved from <http://agroportal.ua/ua/news/ukraina/v-ukraine-proshli-pervye-zemelnye-onlaintorgi> (Last accessed: 31.12.2018).
3. Deiaki pytannia dokumentuvannia upravlinskoi diialnosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 55 vid 17.01.2018 [Some issues of documenting management activities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from January 17, 2018, №55]. (2018, January 17). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF> (Last accessed: 14.12.2018).

4. Elektronni posluhy. Derzhavne ahentstvo z pytan elektronnoho uriaduvannia Ukrainy [Electronic services. State Agency for E-Government of Ukraine]. (2018, October 30). Retrieved from <https://www.e.gov.ua/ua/projects/e-services> (Last accessed: 31.12.2018).
5. Klimushyn, P. S., Serenok, A. O. (2010). Elektronne uriaduvannia v informatsiinomu suspilstvi [E-Government in the Information Society]. *Monograph*. Kharkiv : Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», 312 p.
6. Kuibida, V. S., Karpenko, O. V., Namestnik, V. V. (2018). Tsyfrove vriaduvannia v Ukraini: bazovi definitsii poniatiino-katehorialnoho aparatu [Digital Government in Ukraine: Basic Definitions of the Concept-Categorical Apparatus]. *Visnyk NADU pry Prezidentovi Ukrayiny. Ser. Derzhavne upravlinnya*, Vol. 1. pp. 5-10.
7. Natsionalna osvitnia elektronna platform [National Educational Electronic Platform]. (2017). Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya/2018/02/15/BROS_HURE_CONCEPT_E-BOOK.pdf (Last accessed: 1.01.2019).
8. Osnovna forma dilovodstva v derzhavnomu sektori – elektronna [The main form of office work in the public sector is electronic]. (2018). Retrieved from <https://www.medoc.ua/uk/blog/osnovna-forma-dilovodstva-v-derzhavnomu-sektori-elektronna> (Last accessed: 26.12.2018).
9. Pro dozvilnu systemu u sferi hospodarskoi diialnosti. Redaktsiia Zakonu Ukrainy [About the permit system in the field of economic activities. Revised edition of the Law of Ukraine]. (2018, April 4). Retrieved from <https://zakon.help/law/2806-IV/> (Last accessed: 2.01.2019).
10. Pro zatverdzhennia planu dii z realizatsii pryntsypiv Mizhnarodnoi khartii vidkrytykh danykh. Rozporyadzhennya Kabinet Ministriv Ukrayiny vid 21 lystopada 2018 roku № 900 [On Approval of the Action Plan for the Implementation of the Principles of the International Charter on Open Data. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from November 21, 2018, № 900]. (2018, November 21). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/900-2018-%D1%80> (Last accessed: 1.01.2019).

11. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii rozvytku systemy elektronnykh posluh v Ukraini na 2017-2018 roky. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 14.06.2017 roku № 394 [On Approval of the Plan of Measures to Implement the Concept for the Development of the Electronic Services System in Ukraine for 2017-2018. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from June 14, 2017, № 394]. (2017, June 14). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250069939> (Last accessed: 20.12.2018).
12. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo realizatsii u 2018 r. kontseptsii vdoskonalennia informuvannia hromadskosti z pytan yevroatlantlychnoi intehratsii Ukrainy na 2017-2020 roky. [On approval of the plan of measures in 2018 to implement the Concept for improving public information on Euro-Atlantic integration of Ukraine for 2017-2020.]. *Uriadovyi portal*. (2018, May 10) Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-plan-zahodiv-shodo-realizatsiyi-strategiyi-rozvitku-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva-v-ukrayini> (Last accessed: 3.01.2019).
13. Zakon Ukrainy Pro pidhotovku ta realizatsiiu investytsiinykh proektiv za pryntsypom «iedynoho vikna» vid 21 zhovtnia 2010 roku № 2623 [Law of Ukraine on preparation and realization of investment projects on the principle of “single window” from October 21, 2010, № 2623]. (2010, October 21). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-17/> (Last accessed: 2.01.2019).
14. Pro rozghliad Zvitu pro rezultaty analizu stanu publichnykh (derzhavnykh) zakupivel u 2017 rotsi. Rishennia Rakhunkovoi palaty Ukrainy vid 31.05.2018 r. № 13-1 [On consideration of the Report on the results of the analysis of the public (state) procurement state in 2017. Decision of the Accounting Chamber of Ukraine from May 31, 2018, № 13-1]. (2018, May 31). Retrieved from http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16756726/R_RP_131_2018.pdf?subportal=main (Last accessed: 3.01.2019).

АНОТАЦІЯ

В статті акцентовано увагу на електронному урядуванні як важливому для України механізмі переходу до інформаційного етапу розвитку. Вказуючи на роль електронного урядування в адаптації суспільства до нових умов життя, праці, побуту, спілкування, розглянули кращі управлінські практики по напрямках: між органами державного управління (G2G), між державою і бізнесом (G2B) і між державою та громадянами (G2C). Кожний напрямок розглянули як в загальнотеоретичному плані, так і в практичній площині – на основі дій органів влади, переважно в 2018 році.

На основі проаналізованих дій органів української влад по переходу до системи електронного урядування, виокремили ряд проблем, вирішивши які наша держава зможе забезпечити більш ефективний процес входження в глобальний інформаційний простір.

Окремо зверталась увага на системі надання електронних послуг населенню, вказуючи на переважаючий другий рівень розвитку при вимозі глобалізованого світу – четвертої стадії розвитку. Вказували на найбільшу проблему: недотримання головного принципу по наданню електронних послуг – використання системи «єдиного вікна»; на неналежний рівень функціонування Єдиного державного порталу адміністративних послуг; на низький рівень компетентності частини працівників ЦНАП; на низький рівень забезпечення ЦНАП стандартизованим та сертифікованим програмним забезпеченням. Окремо звернута увага на проблемі цифрового підпису.

В статті наголосили на необхідності утвердження єдиної стратегії впровадження електронного документообігу з чіткою дорожньою картою по її виконанню; на синхронізації дій тих державних органів влади, від дій яких залежить забезпечення ефективного переходу до системи електронного урядування; на необхідності залучення до процесів інформатизації, цифровізації громадськості: як в якості контролюючої та стимулюючої сили, так і в якості найактивніших учасників процесів.

Ключові слова: інформаційне суспільство, електронне урядування, електронний документообіг, електронні послуги, Єдиний державний портал адміністративних послуг, система «єдиного вікна», цифрові технології.

АННОТАЦИЯ

В статье акцентировано внимание на электронном управлении как важном для Украины механизме перехода к информационному этапу развития. Указывая на роль электронного управления в адаптации общества к новым условиям жизни, труда, быта, общения, рассмотрели лучшие управленческие практики по направлениям: между органами государственного управления (G2G), между государством и бизнесом (G2B) и между государством и гражданами (G2C). Каждое направление рассмотрели как в общетеоретическом плане, так и в практической плоскости – на основе действий органов власти, преимущественно в 2018 году.

На основе проанализированных действий органов украинской властей по переходу к системе электронного управления, выделили ряд проблем, решив которые наше государство сможет обеспечить более эффективный процесс вхождения в глобальное информационное пространство.

Отдельно обращалось внимание на системе предоставления электронных услуг населению, указывая на преобладающий второй уровень развития при требовании глобализирующегося мира – четвертой стадии развития. Указывали на самую большую проблему: несоблюдение главного принципа по оказанию электронных услуг – использование системы «единого окна»; на ненадлежащий уровень функционирования Единого государственного портала административных услуг; низкий уровень компетентности части работников ЦНАП; низкий уровень обеспечения ЦНАП стандартизированным и сертифицированным программным обеспечением. Отдельно обращено внимание на проблеме цифровой подписи.

В статье указали на необходимость утверждения единой стратегии внедрения электронного документооборота с четкой дорожной картой по ее выполнению; на синхронизацию действий тех государственных органов власти, от действий которых зависит обеспечение эффективного перехода к системе электронного управления; на необходимость привлечения к процессам информатизации, цифровизации общественности: как в качестве контролирующей и стимулирующей силы, так и в качестве активных участников процессов.

Ключевые слова: информационное общество, электронное управление, электронный документооборот, электронные услуги, Единый государственный портал административных услуг, система «единого окна», цифровые технологии.